

Tạp chí GIÁO DỤC & XÃ HỘI

JOURNAL OF EDUCATION AND SOCIETY

NĂM THỨ MƯỜI NĂM

(Bộ mới)

Số 118 (179), Tháng 1/2021

ISSN 1859-3917

HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP

TRẦN HỒNG QUÂN (Chủ tịch)

ĐÀO TRỌNG THI

CAO VĂN PHƯỜNG

VŨ DŨNG

BÙI VĂN GA

TRẦN VĂN NHUNG

NGUYỄN MINH THUYẾT

BÙI ANH TUẤN

TRẦN ĐĂNG XUYỀN

TRẦN XUÂN NHỈ

TRẦN QUANG QUÝ

PHẠM MẠNH HÙNG

TRIỆU THỂ HÙNG

PHAN QUANG TRUNG

TRẦN BÁ DUNG

THÁI VĂN LONG

LÊ THỊ HẰNG

TỔNG BIÊN TẬP

ĐOÀN XUÂN TRƯỜNG

PHÓ TỔNG BIÊN TẬP

LÊ KHẮC HOAN

ĐINH THÁI QUANG

TÒA SOẠN VÀ TRỊ SỰ

P44, Số 4 Trịnh Hoài Đức, phường Cát Linh,

quận Đống Đa, thành phố Hà Nội

Điện thoại: 024-62946516 Fax: 024-62732689

Email: tapchigiaoducvaxahoi@gmail.com

Website: www.giaoducvaxahoi.vn

VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN TẠI TP. HỒ CHÍ MINH

5/103/1Nơ Trang Long, Phường 7, quận Bình Thạnh,

Thành phố Hồ Chí Minh

Điện thoại: 028-35513997

TRÌNH BÀY: THÀNH CÔNG

Giấy phép xuất bản số: 229/GP-BTTTT ngày 02/6/2020

In tại: Công ty TNHH In Ấn Đa Sắc

Giá: 30.000 đồng

MỤC LỤC – CONTENTS

VẤN ĐỀ BẠN ĐỌC QUAN TÂM - ISSUES OF INTEREST

7 **Nguyễn Hoàng Trúc - Hứa Phương Linh:** Những đóng góp tiêu biểu của Hiệp hội Các trường đại học, cao đẳng Việt Nam (AVU&C) – The prominent contributions of the Association of Vietnam Universities and Colleges (AVU&C)

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI - RESEARCH & DISCUSSION

9 **Đoàn Xuân Trường:** Nam tước, Đại thần Đoàn Đình Duyệt từ "Lâm Viên hành trình nhật ký" đến tầm nhìn của nhà kinh tế, quân sự cách đây hơn 100 năm – Baron and Dynasty official Doan Dinh Duyet from the work of "Lam Vien diary journey" to the vision of economist and military strategist over 100 years.

14 **Nguyễn Thị Kim Xuân:** Giáo dục toàn diện ở thế kỷ 21 đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng đào tạo - Whole person education in the 21st century meets the requirement of the educational quality enhancement.

19 **Trần Xuân Dương:** Lý luận giá trị thặng dư trong thời đại kinh tế tri thức - The surplus value theory in the age of knowledge economy.

24 **Bùi Ngọc Sơn - Đặng Thị Vân:** Thiết kế chủ đề dạy học môn Công nghệ cho khối trung học phổ thông theo định hướng giáo dục STEM - Design teaching topics for subject "Technology" according to STEM-oriented education in secondary schools.

29 **Vũ Thúy Ngọc:** Quan điểm của A.N.Leonchiev về nhân cách và sự hình thành, phát triển nhân cách - A.N.Leonchiev's viewpoint on personality and the development and formation of personality.

33 **Phan Thị Thanh Thảo - Bùi Thị Hương Giang:** Nâng cao tính tự chủ của người học ngoại ngữ thông qua ứng dụng của công cụ chuyển đổi số - Using digital transformation apps to develop language learner autonomy.

39 **Lê Danh Tuyên:** Một số phương pháp giải bài toán Đại số tổ hợp cho học sinh trung học phổ thông - Some methods of solving Combinatorial algebra problem for high school students.

46 **Linh Thị Thanh Loan:** Phát triển năng lực tư duy cho học sinh tiểu học qua dạy học giải toán về quy luật của dãy số - The develop thinking capacity for primary school students through teaching mathematical problems solving about the law sequence of numbers.

50 **Nguyễn Thị Hương:** Giáo dục ý thức bảo vệ môi trường trong dạy học môn Giáo dục công dân ở trường trung học cơ sở - Educating the awareness of environmental protection in teaching Civic education subject in junior high schools.

56 **Đặng Thị Xuân:** Bí quyết cải thiện kĩ năng đọc hiểu tiếng Anh - Tips for improving English reading skill.

60 **Trần Mộng Đây:** Thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng về xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc - Implementation of the Party's policy and guideline on construction of Vietnamese advanced culture and deeply imbued with national identity.

66 **Đoàn Thị Kiều Tiên:** Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về quyền bình đẳng của phụ nữ trong tình hình hiện nay - Apply Ho Chi Minh's thought on equal rights for women in the current situation.

71 **Trần Thị Trạch Oanh:** Tầm quan trọng của giáo dục nghệ thuật ở trường phổ thông trong xu thế hội nhập và tiến trình thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông 2018 - The importance of art education in high schools in the integration trend and the progress of implementing the General Education Program 2018.

- 76 Vũ Hồng Hà - Thân Văn Thương:** Giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên đại học hiện nay - Professional ethics education for university students today.
- 82 Đỗ Thị Xuyên - Trần Thị Hiền:** Sử dụng trò chơi dân gian trong tổ chức hoạt động giáo dục cho trẻ mầm non - Use folk games in organizing educational activities for preschool children.
- 87 Nguyễn Thị Hương - Nguyễn Minh Hằng:** Cơ sở lý luận của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc ngân hàng thương mại tại Việt Nam - The theoretical basis of the law on financial processing when restructuring commercial banks in Vietnam.
- 93 Ngô Thị Phương Thảo - Phan Lê Thảo Như:** Một số bất cập trong các quy định pháp luật hiện hành về chấm dứt tập sự hành nghề công chứng và kiến nghị hoàn thiện - Some inadequacies in the current legal provisions on terminating on probation of notarial practice and recommendations for improvement
- 98 Đào Thị Trang:** Xây dựng kinh tế biển xanh ở Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế - Building a blue-sea economy in Vietnam in the context of international integration.
- 104 Lê Thanh Thủy - Nguyễn Thị Phương Thu:** Kiểm soát ô nhiễm môi trường tại các công viên trên địa bàn Thành phố Hà Nội - Control environmental pollution in parks in Hanoi City.
- 109 Trần Xuân Thiên An:** Một số khó khăn của cơ quan tiến hành tố tụng thường gặp trong quá trình giải quyết các vụ án xâm hại tình dục trẻ em - Procedural officials' difficulties in the process of resolving case involving child sexual abuse.
- 114 Phí Huy Hùng - Lê Văn Thắng:** Hoàn thiện pháp luật về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường - Complete the law on penalties for administrative violations against regulations on environmental protection,
- 118 Hà Thị Khánh Huyền:** Biện pháp đảm bảo thực hiện nghĩa vụ dân sự trong Bộ luật Dân sự năm 2015 - Measures of security for the performance of civil obligations in the 2015 Civil Code.
- 124 Võ Thị Minh Mẫn:** Quy định pháp luật về quyền và nghĩa vụ của các bên trong hợp đồng thuê tài sản: bất cập và kiến nghị hoàn thiện - The regulations on the rights and obligations of the parties in contract for lease property: inadequacies and recommendation to complete.
- 128 Nguyễn Văn Đông:** Pháp luật về hỗ trợ khi nhà nước thu hồi đất nông nghiệp để phát triển kinh tế - xã hội: thực trạng và kiến nghị hoàn thiện - Law on support when the state recovers agricultural land for socio-economic development: current situation and recommendation.
- 134 Tạ Thu Huyền:** Nâng cao vai trò của gia đình trong giáo dục người dưới 18 tuổi vi phạm pháp luật ở Thành phố Hà Nội - Enhance the role of families in educating people under the age of 18 breaking the law in Hanoi.
- 140 Phạm Thị Mộng Hằng:** Đánh giá năng lực cạnh tranh điểm đến du lịch tỉnh Đồng Nai: ứng dụng mô hình của Ritchie và Crouch - Assessment competitiveness destination of tourism in Đồng Nai province: application of Ritchie and Crouch model.
- 147 Nguyễn Thị Loan Phượng:** Tăng cường công tác quản lý, bảo vệ các loài thủy sản nguy cấp, quý, hiếm - Strengthen the management and protection of endangered, precious and rare aquatic species.
- 152 Nguyễn Khánh Tùng:** Quản lý nhà nước về di tích lịch sử tại Hà Nội - State management of historical sites in Hanoi.
- 157 Đặng Thị Vân - Đặng Đức Hoàn:** Nhận thức của người dân về đại dịch Covid-19 và hành vi phòng ngừa - The people's awareness about the pandemic Covid-19 and preventive behavior.
- 163 Ngô Quang Duy:** Giải pháp nhằm bảo vệ môi trường tại các làng nghề trên địa bàn Hà Nội - Solutions for environmental protection in craft villages Hanoi city.
- 167 Nguyễn Thanh Tông:** Phương pháp hành động Sự thúc đẩy sáng kiến và tích cực học tập - Method of action - The impulse of initiative and active learning.

THỰC TIỄN GIÁO DỤC - EDUCATION FACTS

- 173 Nguyễn Thu Tuấn:** Đề xuất bổ sung một học phần mới vào chương trình đào tạo cử nhân Sư phạm Mĩ thuật của các trường đại học sư phạm - The proposals to add a new module to the bachelor of Fine Arts training program in pedagogic universities.
- 179 Nguyễn Thị Diễm Hằng - Nguyễn Thị Mỹ Hạnh:** Kinh nghiệm dạy học lớp đông sinh viên cho giảng viên Trường Đại học Công nghiệp Việt - Hung - Experience in teaching large class of students for lecturers at Industrial University Vietnam – Hungary.
- 183 Thân Văn Thương:** Tiếp cận CDIO trong giảng dạy học phần Kinh tế chính trị Mác-Lênin ở Trường Đại học Xây dựng - CDIO approach in teaching Marxist-Leninist Political Economy at National University of Civil Engineering.
- 191 Nguyễn Văn Khởi:** Ứng dụng phương pháp ảnh điện 2D để khảo sát cấu trúc địa chất - Application the 2D electrical imaging method to survey geological structures.
- 196 Trương Văn Vinh:** Nâng cao chất lượng môn học Một số kỹ năng cơ bản trong lãnh đạo, quản lý của cán bộ lãnh đạo, quản lý ở cơ sở tại Trường Chính trị Quảng Bình - Improve the quality of Some basic skills in leading and management of official leaders and managers subject at Quang Binh School of Politics.
- 200 Nông Thị Huyền:** Nâng cao hứng thú học tập học phần Dinh dưỡng trẻ em cho sinh viên ngành Giáo dục mầm non Trường Đại học Tân Trào - Enhance the interest in learning the Child Nutrition module for students majoring kindergarten at Tan Trao University.
- 205 Đỗ Thị Hà:** Xây dựng mô hình thư viện thông minh ở Học viện Cảnh sát nhân dân trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư - Building a smart library model at People's Policy Academy in the context of The Fourth Industrial Revolution.
- 211 Nguyễn Huyền Thương:** Ý thức của sinh viên Học viện Nông nghiệp Việt Nam đối với các học phần Tiếng Anh - The awareness of students at Vietnam National University of Agriculture to English modules.
- 216 Phạm Thị Mộng Hằng:** Ứng dụng phương pháp Turnbull để nghiên cứu sự sẵn lòng tài trợ cho quỹ bảo vệ môi trường - Application of Turnbull methodology to research the willingness to pay for the environmental protection fund.

NHÀ TRƯỜNG - XÃ HỘI - SCHOOLS - SOCIETY

- 222 Thái Văn Long:** GS. TSKH. VS. Cao Văn Phường dẫn thân vì một nền giáo dục mở (tiếp theo kỳ trước số tháng 12/2020) - Acad. Prof. D.Sc. Cao Van Phuong commits to an open education.

CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA PHÁP LUẬT VỀ XỬ LÝ TÀI CHÍNH KHI TÁI CẤU TRÚC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI TẠI VIỆT NAM

NGUYỄN THỊ HƯƠNG
 Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội
 NGUYỄN MINH HẰNG
 Trường Đại học Luật Hà Nội

Nhận bài ngày 05/01/2021. Sửa chữa xong 15/01/2021. Duyệt đăng 16/01/2021.

Abstract

The paper analyzes a number of theoretical issues about the law on financial processing when restructuring commercial banks on the concept, necessity and factors affecting the restructuring process of commercial banks. Thereby, it will help the central bank and commercial banks to plan restructuring policies have legal grounds for designing legal policies to handle finance when restructuring commercial banks.

Keywords: Financial processing, reconstruct, commercial bank.

1. Đặt vấn đề

Tái cấu trúc ngân hàng thương mại (NHTM) là một xu thế khách quan, tất yếu với nhiều lợi ích to lớn, không chỉ với bản thân các ngân hàng mà còn với nền kinh tế của mỗi quốc gia. Tái cấu trúc NHTM ở Việt Nam là một nhiệm vụ rất cần thiết nhằm tạo ra một hệ thống các ngân hàng hoạt động lành mạnh, hiệu quả, chất lượng đủ sức cạnh tranh với các ngân hàng trong khu vực và trên thế giới. Trong tái cấu trúc NHTM, vấn đề pháp luật về xử lý tài chính là một vấn đề hết sức cần thiết, là kim chỉ nam quyết định việc tái cấu trúc ngân hàng có thành công hay không. Tác giả đi sâu nghiên cứu cơ sở lý luận của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM tại Việt Nam.

2. Nội dung

2.1. Khái niệm pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc ngân hàng thương mại

Sự hội nhập ngày càng sâu rộng của nền kinh tế Việt Nam vào nền kinh tế khu vực và thế giới, sự phát triển của hệ thống NHTM đã có tác động rất lớn và quan trọng đến quá trình phát triển của nền kinh tế thị trường. Kết thúc lộ trình thực hiện đề án Cơ cấu lại hệ thống tín dụng giai đoạn 2011 – 2015 đã đạt được kết quả đúng như mong đợi, ngày 19/07/2017 Thủ tướng chính phủ đã thông qua Quyết định số: 1058/QĐ-TTg phê duyệt đề án “ Cơ cấu lại hệ thống các tổ chức tín dụng gắn với xử lý nợ xấu giai đoạn 2016 – 2020”. Mục tiêu của Đề án là tiếp tục cơ cấu lại hệ thống các tổ chức tín dụng (TCTD) gắn với trọng tâm là xử lý căn bản, triệt để nợ xấu và các TCTD yếu kém bằng các hình thức phù hợp với cơ chế thị trường trên nguyên tắc thận trọng, bảo đảm quyền lợi của người gửi tiền và giữ vững sự ổn định, an toàn hệ thống; giảm số lượng TCTD yếu kém để có số lượng các TCTD phù hợp, có quy mô và uy tín, hoạt động lành mạnh, bảo đảm tính thanh khoản. Đến năm 2020, các NHTM cơ bản có mức vốn tự có theo chuẩn mực của Basel II, trong đó ít nhất 12-15 NHTM áp dụng thành công Basel II (phương pháp tiêu chuẩn trở lên); có ít nhất từ 1 đến 2 NHTM nằm trong топ 100 ngân hàng lớn nhất khu vực châu Á.

Tái cấu trúc NHTM đã trở thành xu thế khách quan, tất yếu với nhiều lợi ích to lớn, không chỉ với bản thân các ngân hàng mà còn với nền kinh tế của mỗi quốc gia. Trong tái cấu trúc NHTM, vấn đề

pháp luật về xử lý tài chính là một vấn đề hết sức cần thiết, là kim chỉ nam quyết định việc tái cấu trúc ngân hàng có thành công hay không.

2.1.1. Khái niệm xử lý tài chính khi tái cấu trúc ngân hàng thương mại

Theo Đặng Phương Mai định nghĩa: “Tái cấu trúc tài chính là quá trình thay đổi một cách căn bản cấu trúc tài chính của DN, để thiết lập một cấu trúc tài chính phù hợp với từng giai đoạn phát triển của DN cũng như sự thay đổi của môi trường kinh doanh, nhằm đạt mục tiêu tối đa hóa giá trị DN”⁽¹⁾.

Claudia Dziobek (1998) cho rằng xử lý tài chính của một ngân hàng nhằm mục tiêu cải thiện hiệu suất, khôi phục khả năng thanh toán và lợi nhuận; theo đó một số biện pháp tái cấu trúc tài chính được khuyến khích áp dụng như huy động thêm vốn, giảm nợ xấu, nâng cao giá trị tài sản, giảm chi phí hoạt động⁽²⁾.

Theo John Hawkins và Philip Turner (1999) cho rằng xử lý tài chính là việc giảm nợ quá hạn, cải thiện khả năng thanh toán, các ngân hàng cần hỗ trợ các công ty có khả năng hoạt động lành mạnh trở lại, kêu gọi hỗ trợ của chính phủ, gia nhập thị trường thứ cấp, bán nợ xấu cho công ty mua bán nợ hoặc cho các ngân hàng lành mạnh có tiềm lực⁽³⁾.

Thông qua những phân tích trên, có thể đưa ra định nghĩa về xử lý tài chính như sau: Xử lý tài chính (financial handling) là quá trình phân phối, thiết lập lại các nguồn tài chính cho phù hợp nhằm đáp ứng nhu cầu của các chủ thể kinh tế. Hoạt động tài chính luôn gắn liền với sự vận động độc lập tương đối của các luồng giá trị dưới hình thái tiền tệ thông qua việc hình thành và sử dụng các quỹ tiền tệ trong NHTM thông qua hai hình thức chính: xử lý vốn; xử lý nợ xấu.

Xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM là quá trình thay đổi một cách căn bản cấu trúc tài chính của NHTM, để thiết lập một cấu trúc tài chính phù hợp với từng giai đoạn phát triển của NHTM cũng như sự thay đổi của môi trường kinh doanh, nhằm đạt mục tiêu tối đa hóa giá trị NHTM.

Với quan điểm nói trên, xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM được coi là một quyết định quan trọng trong chiến lược tài chính tổng thể của các NHTM được thực hiện một cách chủ động và có kế hoạch. Một khi cấu trúc tài chính hiện tại của các NHTM có dấu hiệu suy yếu ảnh hưởng tiêu cực đến giá trị các NHTM cần có những điều chỉnh theo từng mức độ để đảm bảo phù hợp hơn. Trong một số trường hợp, tái cấu trúc tài chính được coi là một biện pháp khẩn cấp nhằm giúp các NHTM thoát khỏi tình trạng khó khăn nghiêm trọng về tài chính khi hiệu quả hoạt động kinh doanh sụt giảm nhanh chóng, các NHTM đứng trên bờ vực phá sản. Lúc này tái cấu trúc tài chính thường gắn liền với quá trình tái cấu trúc các NHTM và tái cấu trúc hoạt động tài chính nhằm đảm bảo sự tồn tại của các NHTM.

2.1.2. Khái niệm pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các ngân hàng thương mại

NHTM là một loại hình doanh nghiệp, vì vậy NHTM cũng bị điều chỉnh bởi các quy định chung của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc tại Việt Nam. Xuất phát từ việc xem xét các hành vi của quá trình xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM dưới mỗi góc độ khác nhau thì sẽ chịu sự điều chỉnh của pháp luật phù hợp với các quan hệ xã hội tương ứng.

Trên góc độ pháp lý của Nhà nước, việc hình thành các quy định của pháp luật điều chỉnh hoạt động xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM bắt nguồn từ nhu cầu quản lý xá hội quản lý kinh tế nói chung và quản lý hoạt động tài chính - ngân hàng nói riêng. Ngoài ra nhà nước tiến hành hoạt động quản lý cũng sẽ xem xét tới những bất ổn về tài chính của các NHTM, nếu xét thấy NHTM đó có mức độ rủi ro cao thì sẽ có phương án xử lý phù hợp, cụ thể là có thể áp dụng biện pháp bắt buộc tái cấu trúc. Việc xử lý tài chính khi tái cấu trúc sẽ đóng vai trò đặc biệt quan trọng đối với các NHTM, giúp các NHTM ngăn chặn những nguy cơ rủi ro và có khả năng giải quyết nhanh chóng, triệt để

1) Đặng Mai Phương (2016), *Giải pháp tái cấu trúc tài chính các doanh nghiệp trong ngành gang thép ở Việt Nam*, Luận án tiến sĩ kinh tế, tr 51.

2) Claudia Dziobek and Ceyla Pazarbasioglu (1998), “Lessons from Systemic Bank Restructuring”, International Monetary Fund.

3) John Hawkins và Philip Turner (1999), *Bank restructuring in practice: An over view*, Moneytary and economic Department Basel, Switzerland.

vấn đề tài chính, đồng thời cũng có những tác động rất mạnh mẽ tới nền kinh tế và hoạt động của các doanh nghiệp.

Do hoạt động xử lý tài chính trong tái cấu trúc NHTM rất phức tạp, có ảnh hưởng tới lợi ích của nhiều chủ thể, đặc biệt là quyền và lợi ích của các NHTM được tiến hành tái cấu trúc. Nên để giảm thiểu những rủi ro tiềm ẩn, đảm bảo được quyền và lợi ích của các bên khi tiến hành tái cấu trúc NHTM, cần có pháp luật điều chỉnh lĩnh vực này nhằm hướng các quan hệ xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM đi theo đúng quỹ đạo mong muốn của nhà nước, bảo vệ tối đa lợi ích hợp pháp của các chủ thể và thực sự đem lại lợi ích cho nền kinh tế. Do đó, sự can thiệp của Nhà nước thông qua pháp luật là yêu cầu tất yếu để đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp của các bên được thực hiện đầy đủ, đồng thời ngăn chặn những rủi ro có thể mang lại đối với nền kinh tế. Thông qua sự can thiệp của Nhà nước, các quan hệ xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM giữa các chủ thể được hình thành và phát triển theo những định hướng được Nhà nước đặt ra.

Đối tượng xử lý tài chính khi tái cấu trúc được xác định là các NHTM có chứa đựng những rủi ro và đủ điều kiện tiến hành tái cấu trúc. Về bản chất hoạt động xử lý tài chính của các NHTM được tái cấu trúc được tiến hành thông qua rất nhiều hình thức: mua bán nợ xấu, chuyển nợ xấu thành vốn, tăng vốn điều lệ thông qua sáp nhập, phát hành cổ phiếu... đều là đối tượng của giao dịch dân sự. Mặc dù là một loại giao dịch dân sự, quan hệ xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM không thể thuần túy điều chỉnh bằng pháp luật dân sự do tính phức tạp của loại quan hệ này. Vì vậy, cần phải có các quy định pháp luật riêng hay các quy định pháp luật chuyên ngành mà cụ thể là pháp luật ngân hàng để điều chỉnh nhóm quan hệ xã hội đặc thù này.

Do đó, sự hình thành các quy định của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM có ý nghĩa quan trọng trong việc thúc đẩy hoạt động xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM, hạn chế rủi ro đối với các chủ thể tham gia quan hệ trên, đồng thời qua đây Nhà nước có những tác động và định hướng sự phát triển của hoạt động xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM.

Dựa vào những phân tích trên có thể đưa ra kết luận pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM là tổng hợp các quy phạm pháp luật do nhà nước ban hành và bảo đảm thực hiện để điều chỉnh các quan hệ xã hội phát sinh trong quá trình thực hiện việc xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM, nhằm giải quyết tình trạng hoạt động kém hiệu quả, định hướng hoạt động xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM theo những mục tiêu mà nhà nước đặt ra.

Với khái niệm nói trên, chúng ta thấy nội dung cơ bản của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM gồm các quy định chủ yếu như sau: Những quy định xử lý vốn khi tái cấu trúc NHTM, những quy định về xử lý nợ xấu khi tái cấu trúc NHTM, những quy định về xử lý tài sản khi tái cấu trúc NHTM.

2.2. Sự cần thiết phải điều chỉnh bằng pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM ở Việt Nam

Trong những năm vừa qua, NHTM ở Việt Nam có sự tăng trưởng mạnh mẽ cả về quy mô tài sản và số lượng ngân hàng. Tuy nhiên, phần lớn các NHTM ở Việt Nam có quy mô nhỏ, phân tán và thiếu các ngân hàng lớn có khả năng làm trụ cột cho toàn bộ hệ thống các NHTM. Cùng với sự phát triển mạnh mẽ về quy mô, hệ thống NHTM ở Việt Nam hiện nay đang đương đầu với bốn nguy cơ lớn và cần phải có những chính sách cải tổ mang tính chiến lược, đó là: Nợ xấu cao; nguy cơ vốn chủ sở hữu suy giảm mạnh do nợ xấu có khả năng mất vốn tăng; thanh khoản không bền vững và cạnh tranh không lành mạnh. Bốn vấn đề này đan xen lẫn nhau và có thể là nguyên nhân và hệ quả của nhau ảnh hưởng trực tiếp đến quá trình hoạt động của hệ thống NHTM nói chung và các NHTM nói riêng.

Trong thời gian vừa qua, tăng trưởng tín dụng của hệ thống ngân hàng cao hơn rất nhiều so với tăng trưởng GDP. Tăng trưởng tín dụng cao là hệ quả của việc gia tăng về quy mô, ồ ạt của hệ thống NHTM ở Việt Nam trong những năm cuối thập niên trước. Quy mô của hệ thống NHTM tăng làm gia tăng giá trị quy mô cung ứng sản phẩm của ngân hàng nhưng các NHTM chạy đua với nhau về

số lượng mà không quan tâm đến chất lượng sản phẩm. Các NHTM tiến hành huy động một khối lượng vốn rất lớn dẫn đến tăng trưởng tín dụng cao, nhưng một số NHTM mới thành lập chưa có đủ chuyên môn, công nghệ, nhân sự và khả năng quản lý. Với tốc độ tăng trưởng tín dụng cao chóng mặt, các NHTM đã tạo ra một lượng cung tiền khổng lồ và một hệ quả kéo theo không thể tránh khỏi là lạm phát tăng cao.

Hệ quả của việc tăng trưởng tín dụng cao và việc đầu tư kém hiệu quả của các doanh nghiệp dẫn đến tình trạng nợ xấu của các NHTM tăng mạnh. Theo Ngân hàng Nhà nước Việt Nam thống kê được công bố công khai trên các báo cáo tài chính quý I/2019 của các NHTM cho thấy, tổng số nợ xấu nội bảng của 22 ngân hàng đến hết tháng 3/2019 là hơn 84.200 tỷ đồng, tăng hơn 4.600 tỷ đồng so với thời điểm đầu năm. Tổng số nợ xấu đã tăng 5,9% so với thời điểm hết năm 2018. Trong khi đó, tốc độ tăng trưởng dư nợ cho vay của 22 ngân hàng, chỉ đạt 3,46%. Tỷ lệ nợ xấu trên dư nợ cho vay của những ngân hàng này tăng từ mức 1,62% lên 1,66%⁽⁴⁾. Sự gia tăng nợ xấu cho thấy mối đe dọa giảm sút nghiêm trọng vốn chủ sở hữu của các NHTM. Cùng với đó là thực tế khó khăn của hệ thống các doanh nghiệp và các vụ vỡ nợ lớn liên tiếp xảy ra trong thời gian gần đây sẽ đẩy mức nợ xấu tăng nhanh. Mặt khác, theo đánh giá của các tổ chức nước ngoài, tỷ lệ nợ xấu của các NHTM ở Việt Nam trong thực tế có thể cao hơn nhiều. Do đó, tỷ lệ nợ xấu của hệ thống NHTM ở Việt Nam đang và sẽ là một ẩn số lớn và có thể làm giảm đáng kể vốn chủ sở hữu của các NHTM trong thời gian tới⁽⁵⁾.

Khả năng thanh khoản của các NHTM thường được đánh giá qua các tiêu chí: Vốn chủ sở hữu được cho là bình phong giúp ngân hàng phòng chống rủi ro, đảm bảo khả năng thanh khoản và quyền lợi của người gửi tiền vào ngân hàng; hệ thống an toàn vốn CAR⁽⁶⁾; tỷ lệ cho vay trung và dài hạn trên tổng số vốn ngắn hạn; tăng trưởng tín dụng. Một trong những biểu hiện rõ nhất của tình trạng thanh khoản yếu của các NHTM là sự gia tăng quá mức lãi suất ngân hàng và sự chạy đua lãi suất giữa các NHTM.

Trong giai đoạn 2014-2012, khả năng thanh khoản của các NHTM được cho là có cải thiện rất nhiều, cùng với việc hạ nhiệt lãi suất huy động. Hệ số an toàn vốn của các Ngân hàng Nhà nước hiện nay đạt mức yêu cầu của Ngân hàng Nhà nước. Với sự hạ nhiệt của lãi suất, Ngân hàng Nhà nước hy vọng sẽ cải thiện được tính thanh khoản của các NHTM. Tuy nhiên tính thanh khoản của các NHTM ở Việt Nam hiện nay là không bền vững và nguy cơ rủi ro thanh khoản đang tăng cao. Lạm phát của Việt Nam hiện nay đã giảm, nhưng những bất ổn kinh tế, ảnh hưởng của dịch bệnh Covid 19 thời gian qua và khả năng tiềm ẩn lạm phát trong giai đoạn tới khiến người dân có xu hướng gửi ngắn hạn. Trong khi đó, các ngân hàng cho vay trung và dài hạn vượt xa mức 30% (trên tổng nguồn vốn ngắn hạn) do Ngân hàng Nhà nước quy định. Tình trạng lấy ngắn nuôi dài đã đẩy các ngân hàng vào thế mất cân bằng về thanh khoản, đặc biệt là trong điều kiện các NHTM gặp khó khăn trong huy động vốn như hiện nay. Nợ xấu tăng cao và những hệ quả của tăng trưởng tín dụng cao trong giai đoạn trước đây và sự khó khăn của các doanh nghiệp có thể làm giảm đáng kể hệ số an toàn vốn của các NHTM.

Việc cạnh tranh không lành mạnh giữa các NHTM hiện nay đang là vấn đề nhức nhối. Các NHTM nhỏ, khả năng quản lý kém gặp nhiều khó khăn trong việc huy động vốn, thường sử dụng công cụ lãi suất để thu hút khách hàng gửi tiền. Để đảm bảo ngưỡng lợi nhuận, các NHTM này buộc phải đẩy lãi suất cho vay lên cao. Do đó, những khách hàng tìm đến các NHTM này thường là những khách hàng yếu kém về tài chính, buộc phải vay kể cả lãi suất cao. Điều này đã đẩy các ngân hàng vào trạng thái khó khăn trong giai đoạn hiện tại do sự vỡ nợ của các khách hàng, nợ xấu tăng, vốn tự có giảm. Mặt khác, không chỉ có khách hàng nhỏ, trong công cuộc cạnh tranh gay gắt này, các ngân hàng tìm cách lôi kéo khách hàng của nhau bằng các chiêu trò mà dễ thấy nhất là việc các ngân hàng “đi đêm lãi suất” với khách hàng trong huy động.

4) Tổng hợp từ Báo cáo tài chính quý I/2019 của các ngân hàng thương mại được lựa chọn, tháng 5/2019

5) Phạm Thị Kim Ánh (2019), Xử lý nợ xấu và tăng trưởng tín dụng tại các ngân hàng thương mại ở Việt Nam”, tạp chí Tài chính kỳ 2 tháng 5/2019.

6) Capital Adequacy Ratio

Tất cả các cuộc khủng hoảng tài chính gần đây trên thế giới đều liên quan đến các vấn đề tài chính trong ngành ngân hàng, cụ thể: nợ xấu tăng cao, vốn tự có suy giảm, thanh khoản kém và hoạt động của hệ thống NHTM không lành mạnh. Đây cũng là nguyên nhân trực tiếp mà ngành ngân hàng Việt Nam cần phải giải quyết và cần phải thực hiện một cách quyết liệt trong việc xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM ở Việt Nam.

Trước những yếu kém, tồn tại trên trong hoạt động của ngành ngân hàng và trước yêu cầu của giai đoạn phát triển mới thì rất cần thiết phải điều chỉnh bằng pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM ở Việt Nam. Việc cần phải có pháp luật điều chỉnh một cách chặt chẽ rõ ràng sẽ đảm bảo cho việc thực hiện hiệu quả mục tiêu tái cấu trúc NHTM mà nhà nước ta đề ra đó là: Lành mạnh hóa hệ thống NHTM; nâng cao năng lực cạnh tranh cho các ngân hàng; cấu trúc lại hệ thống hoạt động của các NHTM; hệ thống NHTM phải hòa nhập và có sức cạnh tranh với quốc tế. Khi có các văn bản pháp luật hướng dẫn cụ thể về việc xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM ở Việt Nam sẽ tạo ra một hành lang pháp lý rộng để điều chỉnh các quan hệ tài chính trong quá trình tái cấu trúc các NHTM, giúp các NHTM hoạt động theo một khuôn khổ nhất định. Khi xảy ra các vấn đề hoạt động không đúng đắn thì các ngân hàng sẽ bị xử lý và góp phần quan trọng vào việc minh bạch hóa hệ thống NHTM ở Việt Nam.

3. Các yếu tố ảnh hưởng tới pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các ngân hàng thương mại

Pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM nói riêng và pháp luật nói chung là sự phản ánh đầy đủ nhất ý chí của Nhà nước thông qua hoạt động xây dựng pháp luật. Pháp luật thường mang tính định hướng và dẫn dắt các quan hệ xã hội theo những mục đích nhất định được Nhà nước đặt ra. Tuy nhiên, với những đặc trưng riêng của xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM, pháp luật trong lĩnh vực này vừa mang tính định hướng thị trường, vừa mang các yếu tố đi sau thị trường, thể hiện “tính dọn dẹp” và “thiết lập lại trật tự”. Điều này được thể hiện bởi sự ảnh hưởng của các yếu tố kinh tế, chính trị, hội nhập và lợi ích tới pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM như sau:

3.1. Sự ảnh hưởng của yếu tố kinh tế tới sự hình thành pháp luật được thể hiện ở yếu tố như mô hình nền kinh tế đang vận hành, cũng như thực trạng của nền kinh tế của mỗi quốc gia. Trên con đường phát triển đất nước, mỗi quốc gia đều chọn cho mình một mô hình kinh tế phù hợp với chế độ chính trị, văn hóa, tôn giáo ... của quốc gia đó. Mỗi mô hình kinh tế lại có tác động tới nhiều mặt của hoạt động xây dựng và thực thi pháp luật. Khi các NHTM hoạt động kém hiệu quả, vấn đề tài chính NHTM gặp khó khăn, khủng hoảng về tài chính khi đó các quy định của pháp luật sẽ là công cụ điều tiết và định hướng thị trường, khi đó pháp luật sẽ ghi nhận và củng cố vai trò của việc xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM.

Ngoài ra, đối với các nước có nền kinh tế thị trường chưa đầy đủ, Nhà nước sẽ sử dụng pháp luật để can thiệp vào thị trường. Để giải quyết tình trạng các NHTM hoạt động kém hiệu quả, khủng hoảng về tài chính, Nhà nước sẵn sàng can thiệp phá vỡ các nguyên tắc thị trường. Lúc này, pháp luật là cơ sở pháp lý tạo dựng hành lang cho sự can thiệp của Nhà nước, được thể hiện thông qua các quy định trao quyền lực cho các tổ chức trong công tác tái cấu trúc NHTM.

Bên cạnh đó, việc phát triển của nền kinh tế cũng được coi là yếu tố quyết định trực tiếp tới sự hình thành các quy định của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM vì như đã phân tích đặc trưng của pháp luật trong lĩnh vực này ít mang tính định hướng mà mang tính diễn biến của nền kinh tế, tức là kinh tế thay đổi thì pháp luật thay đổi theo. Sự ảnh hưởng này có thể được nhận biết qua hai thời kỳ sau: (1) Trong thời kỳ kinh tế phát triển ổn định, các NHTM hoạt động hiệu quả, hệ thống tài chính ổn định phát triển tốt thì pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM không phải là nội dung trọng tâm và tình hình thực tiễn và nhu cầu của thị trường tác động trực tiếp tới các quy định của pháp luật. (2) Thời kỳ bất ổn của hệ thống tài chính của các NHTM gây bất ổn đến hệ thống NHTM và ảnh hưởng tới nền kinh tế, nội dung của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM lúc này có sự biến đổi nhanh chóng nhằm phù hợp với thực tiễn và yêu cầu của

nền kinh tế. Tùy thuộc vào những nguyên nhân dẫn đến sự khủng hoảng tài chính của các NHTM và những tác động của những bất ổn về tài chính ảnh hưởng đến nền kinh tế mà Nhà nước sẽ đưa ra những quy định của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM phù hợp với thời kỳ đó.

3.2. Sự ảnh hưởng của các yếu tố chính trị: Pháp luật là sự thể chế các đường lối, chủ trương, chính sách và quan điểm lãnh đạo của đảng cầm quyền. Hay có thể hiểu thông qua Nhà nước và pháp luật, giai cấp thống trị quản lý và điều tiết mọi hoạt động của đời sống xã hội theo định hướng và mục tiêu mà mình theo đuổi. Vì vậy, mỗi quốc gia theo một thể chế chính trị khác nhau, pháp luật sẽ được xây dựng khác nhau. Trong quan hệ xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM, các quan điểm chính trị, thái độ của Nhà nước, chính sách theo đuổi của đảng cầm quyền thể hiện rõ trong các quy định do Nhà nước ban hành. Vì vậy, trong khi hệ thống lý thuyết về quan hệ xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM quốc tế thống nhất xoay quanh các nội dung cơ bản như: đối tượng xử lý tài chính khi tái cấu trúc, các chủ thể tham gia quan hệ đó, hình thức xử lý tài chính khi tái cấu trúc NHTM... sẽ là những chuẩn mực cho việc xây dựng pháp luật thực định tại mỗi quốc gia thì tùy thuộc vào quan điểm chính trị và chính sách theo đuổi ở mỗi quốc gia, các vấn đề này được quy định có sự khác biệt rõ rệt. Một trong những yếu tố quan trọng quyết định nội dung của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM là mục tiêu chính trị được hướng tới khi xây dựng pháp luật. Ngoài ra, lợi ích mà Nhà nước muốn bảo vệ cũng tác động trực tiếp tới quan điểm xây dựng pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM. Như đã phân tích ở trên, sức khỏe tài chính của NHTM sẽ ảnh hưởng trực tiếp tới nền kinh tế nói chung và hoạt động của hệ thống NHTM nói riêng. Nhà nước khi ban hành các quy định phải dựa trên sự tính toán giữa lợi ích chung của cả nền kinh tế, của toàn xã hội với lợi ích của các NHTM tiến hành xử lý tài chính khi tái cấu trúc. Trong quá trình xây dựng, nếu quan tâm nhiều hơn tới lợi ích chung của cả nền kinh tế, của toàn xã hội, lợi ích của các NHTM có thể sẽ bị ảnh hưởng, quyền và lợi ích hợp pháp của NHTM có thể bị thu hẹp. Nếu quan tâm nhiều hơn tới lợi ích của các NHTM thì lợi ích chung của cả nền kinh tế, của toàn xã hội có thể bị ảnh hưởng. Như vậy, nội dung của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM phụ thuộc vào các quan điểm, thái độ chính trị, mục tiêu và chính sách điều hành của Nhà nước cũng như lợi ích của Nhà nước muốn bảo vệ.

3.3. Sự ảnh hưởng của các yếu tố lợi ích: Các NHTM giữ vai trò rất quan trọng trong hoạt động điều tiết nguồn vốn của toàn xã hội. Do đó, các NHTM gặp bất ổn sẽ gây tác động tiêu cực đến sự phát triển của nền kinh tế cũng như tâm lý của người dân, đồng thời trực tiếp đe dọa đến sự an toàn của hệ thống NHTM của đất nước. Khi xây dựng các quy định của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM, cơ quan Nhà nước có thẩm quyền phải đánh giá cũng như cân đo đong đếm những lợi ích hay giá trị cần được ưu tiên bảo vệ bởi khi tài chính của NHTM gặp các vấn đề xấu, pháp luật sẽ không đồng thời bảo đảm lợi ích của NHTM và lợi ích của nền kinh tế ở mức cao nhất như thời kỳ NHTM còn đang hoạt động hiệu quả. Nhà nước có thể đưa ra các quy định dẫn đến sự xóa sổ của một NHTM nào đó trên thực tế để đáp ứng lợi ích của nền kinh tế.

Như vậy, việc kết hợp hài hòa giữa lợi ích chung của nền kinh tế với lợi ích của NHTM trên cơ sở có sự ưu tiên đảm bảo lợi ích chung của nền kinh tế có ý nghĩa quan trọng trong việc xây dựng và nâng cao tính khả thi của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM.

3.4. Sự ảnh hưởng của các yếu tố hội nhập: Trong xu hướng hội nhập của nền kinh tế thế giới hiện nay, pháp luật của mỗi quốc gia luôn có hướng vận động theo quy chuẩn được thừa nhận chung trên toàn thế giới. Đặc biệt tại các quốc gia đang phát triển và sự tham gia sâu rộng vào tiến trình hội nhập quốc tế, cũng như thông qua việc ký kết các hiệp định thương mại song phương, hiệp định đa phương hay hiệp định khu vực. Do đó, pháp luật quốc gia sẽ luôn có xu hướng thay đổi nhằm đảm bảo sự tương thích với những thỏa thuận chung đã ký kết. Pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM cũng không nằm ngoài xu hướng đó. Tuy nhiên, tùy thuộc vào mức độ ràng buộc của các quy chuẩn quốc tế mà mức độ tác động của quá trình hội nhập tới nội dung của pháp luật về xử lý tài chính khi tái cấu trúc các NHTM có khác nhau.

Xem tiếp trang 108

pháp nhằm kiểm soát ô nhiễm môi trường trên địa bàn này. Các giải pháp cụ thể gồm: Nâng cao vai trò của cơ quan nhà nước có thẩm quyền trong kiểm soát ô nhiễm tại các công viên; Ứng dụng khoa học công nghệ trong kiểm soát ô nhiễm môi trường tại các công viên; Phát huy vai trò của Đoàn thanh niên trong kiểm soát ô nhiễm môi trường tại các công viên; Tuyên truyền giáo dục nhằm nâng cao nhận thức của người dân về nghĩa vụ kiểm soát ô nhiễm môi trường tại các công viên; Xử phạt nghiêm những cá nhân, tổ chức có hành vi vi phạm pháp luật về kiểm soát ô nhiễm môi trường tại các công viên trên địa bàn TP. Hà Nội; Đa dạng hóa, xã hội hóa nguồn kinh phí cho hoạt động kiểm soát ô nhiễm môi trường tại các công viên trên địa bàn TP. Hà Nội; Giải quyết tình trạng ô nhiễm môi trường trên toàn bộ TP. Hà Nội.

Chú thích

1. Khoản 18 Điều 3 Luật Bảo vệ môi trường năm 2014.
2. Hà Mai (2020), *Hà Nội ô nhiễm bụi mịn nhất thế giới*. Nguồn: <https://thanhnien.vn/tai-chinh-kinh-doanh/ha-noi-o-nhiem-bui-min-nhat-the-gioi-1187685.html>
3. Tuổi trẻ thủ đô (2019), *Chủ tịch UBND Thành phố Hà Nội chỉ đạo quyết liệt các giải pháp bảo vệ môi trường*, Website: <https://phapluat.tuoitrethudo.com.vn>.
 Nguồn: <https://phapluat.tuoitrethudo.com.vn/chu-tich-ubnd-tp-ha-noi-chi-dao-quyet-liet-cac-giai-phap-bao-ve-moi-truong-38031.html>
4. Bình Nguyễn, Ngọc Trần (2018), *Rác ngập công viên Thủ Lệ*.
 Nguồn: <http://cand.com.vn/doi-song/Rac-ngap-cong-vien-Thu-Le-493584/>.
5. Minh Hằng (2017), *Nguồn nước hồ điều hòa công viên Yên Sở bị ô nhiễm*.
 Nguồn: <https://moitruong.net.vn/nguon-nuoc-ho-dieu-hoa-cong-vien-yen-bi-o-nhiem/>
6. Văn Ngân (2020), *Hà Nội lại ô nhiễm không khí rất nghiêm trọng*.
 Nguồn: <https://vov.vn/xa-hoi/ha-noi-lai-o-nhiem-khong-khi-rat-nghiem-trong-823446.vov>
7. Diệp Anh (2019), *Hà Nội: Việc xử lý ô nhiễm các ao, hồ vẫn chưa đạt yêu cầu*.
 Nguồn: <https://www.moitruongvadothi.vn/moi-truong/ha-noi-viec-xu-ly-o-nhiem-cac-ao-ho-van-chua-dat-yeu-cau-a47217.html>
8. Ngọc Anh (2017), *Những bạn trẻ tình nguyện làm sạch công viên Thủ Lệ dịp cuối tuần*.
 Nguồn: <https://tuoitrethudo.com.vn/nhung-ban-tre-tinh-nguyen-lam-sach-cong-vien-thu-le-dip-cuoi-tuan-34251.html>.

CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA PHÁP LUẬT VỀ XỬ LÝ TÀI CHÍNH...

Tiếp theo trang 92

4. Kết luận

Trong quá trình hội nhập kinh tế của Việt Nam ngày càng sâu rộng đã tạo cơ hội cho việc phát triển kinh tế trong những năm vừa qua, cùng với đó là vấn đề tái cấu trúc NHTM cũng được đặt ra như một yêu cầu cấp thiết và quan trọng trong sự phát triển chung của nền kinh tế. Các NHTM với đặc thù là doanh nghiệp kinh doanh tiền tệ, có độ rủi ro cao và mức độ ảnh hưởng lớn thì vấn đề xử lý tài chính trong tái cấu trúc NHTM và quy định của pháp luật về xử lý tài chính trong tái cấu trúc NHTM hiện nay đang là một trong những yếu tố thiết yếu bảo đảm cho NHTM hoạt động một cách vững mạnh, an toàn.

Tài liệu tham khảo

1. Đặng Mai Phương, *Giải pháp tái cấu trúc tài chính các doanh nghiệp trong ngành gang thép ở Việt Nam*, Luận án tiến sĩ kinh tế, tr. 51.
2. Claudia Dziobek and Ceyla Pazarbasioglu, *“Lessons from Systemic Bank Restructuring”*, International Monetary Fund, 1998.
3. John Hawkins, Philip Turner, *Bank restructuring in practice: An over view*, Moneytary and economic Department Basel, Switzerland, 1999.
4. Báo cáo tài chính quý I/2019 của các ngân hàng thương mại được lựa chọn, tháng 5/2019.
5. Phạm Thị Kim Ánh, *Xử lý nợ xấu và tăng trưởng tín dụng tại các ngân hàng thương mại ở Việt Nam*”, Tạp chí Tài chính kỳ 2 tháng 5/2019.